

POLSKA MIĘDZY DŁUGIEM A ROZWOJEM

JAK WYJŚĆ Z FISKALNEGO ZAKRĘTU, NIE OSŁABIĆ BANKÓW I UTRZYMAĆ WZROST?

AGNIESZKA WACHNICKA
WICEPREZES
ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Konferencja Prasowa ZBP
19.10.2026 r.

35 LAT
ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Raport zrealizowany w ramach porozumienia o współpracy pomiędzy Związkiem Banków Polskich a Szkołą Główną Handlową w Warszawie.

SGH

35^{LAT}
ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

WIB | PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY

POLSKA MIĘDZY DŁUGIEM A ROZWOJEM. JAK WYJŚĆ Z FISKALNEGO ZAKRĘTU, NIE OSŁABIĆ BANKÓW I UTRZYMAĆ WZROST?

SYGN. PAB/WIB 25/2026

Zespół Badań i Analiz Związku Banków Polskich
w składzie:

dr Tomasz Pawlonka (red.)
dr Radosław Ciukaj
Agnieszka Nierodka
Bartosz Przyborowski

Zespół Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie
w składzie:

dr hab. Mariusz-Jan Radło, prof. SGH (red.)
dr hab. Michał Bernardelli, prof. SGH
dr Piotr Maszczyk
dr Aleksandra Szarek-Piaskowska

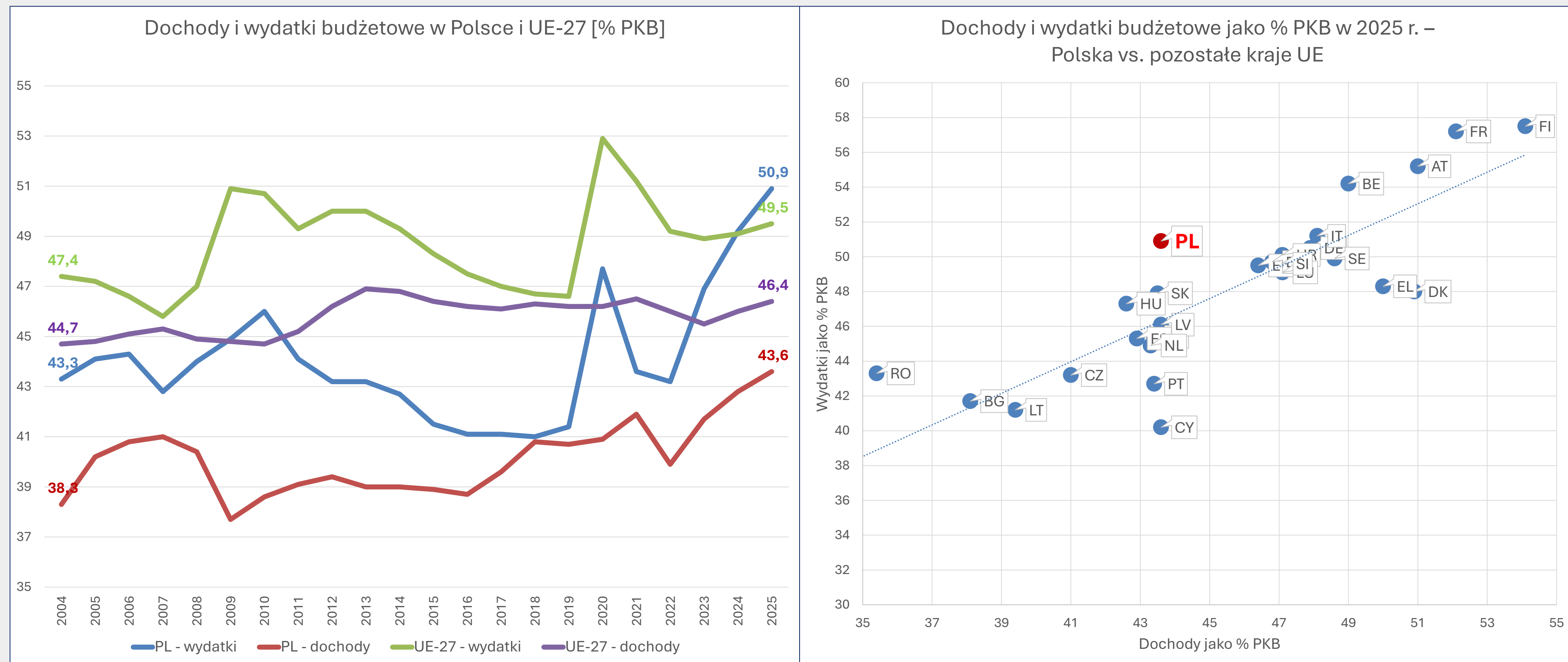
Raport opracowany na zlecenie
Programu Analityczno-Badawczego
Fundacji Warszawski Instytut Bankowości

Warszawa, październik 2026

Raport dostępny jest na stronie www.pabwib.pl

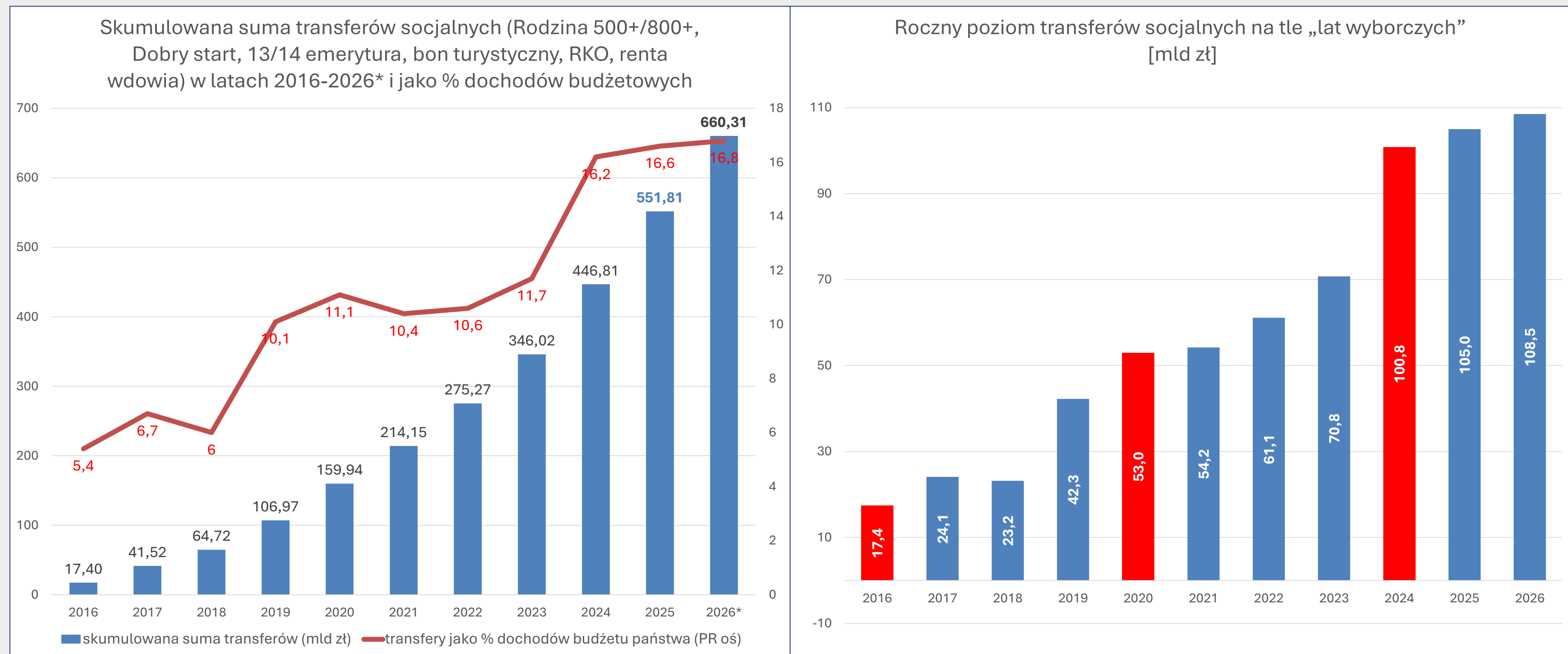

Wzrost wydatków publicznych nie został skompensowany analogicznym wzrostem dochodów, prowadząc do wyraźnego pogłębienia nierównowagi fiskalnej

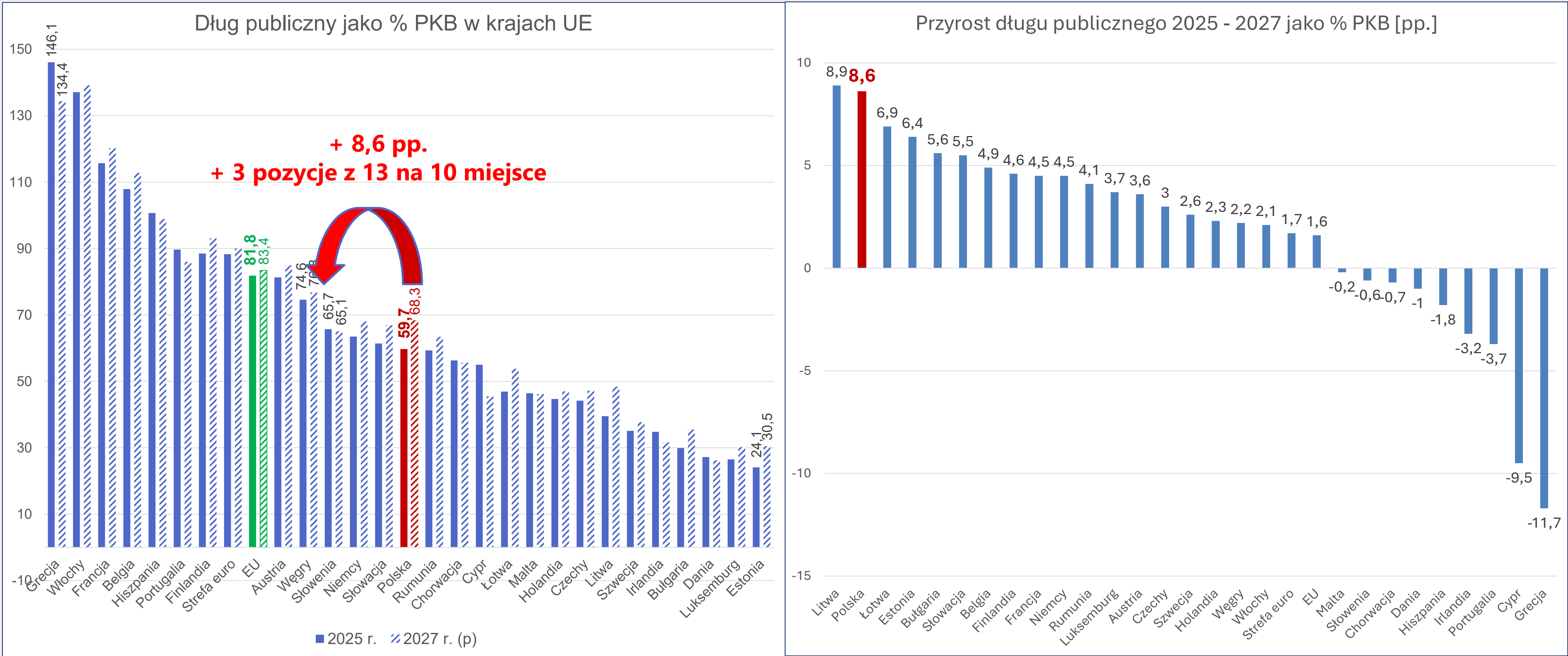
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Eurostat

Transfery społeczne stały się istotnym i trwałym elementem wydatków publicznych, zwiększając presję na stronę wydatkową budżetu

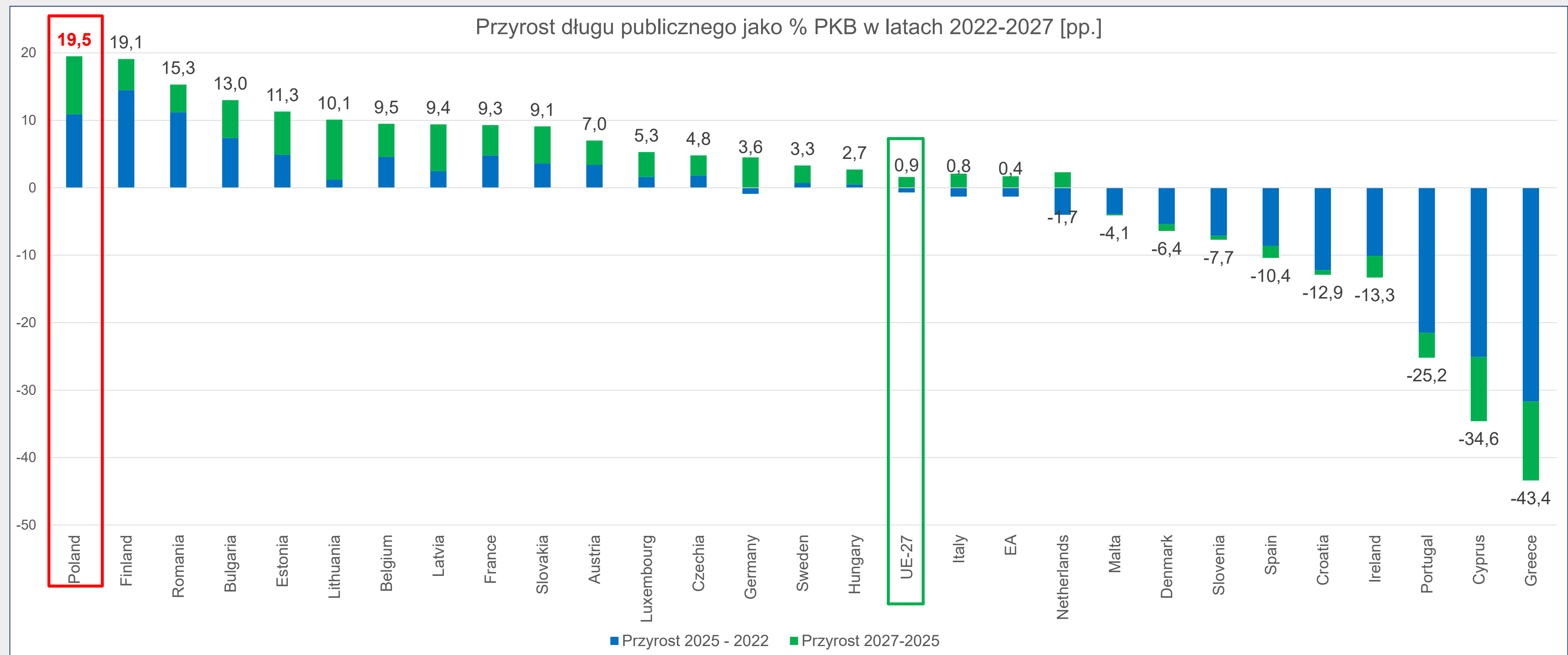
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Ministerstwo Finansów, * - prognoza

Poziom długi Polski pozostaje umiarkowany na tle UE, jednak jego prognozowany przyrost należy do najwyższych w Unii

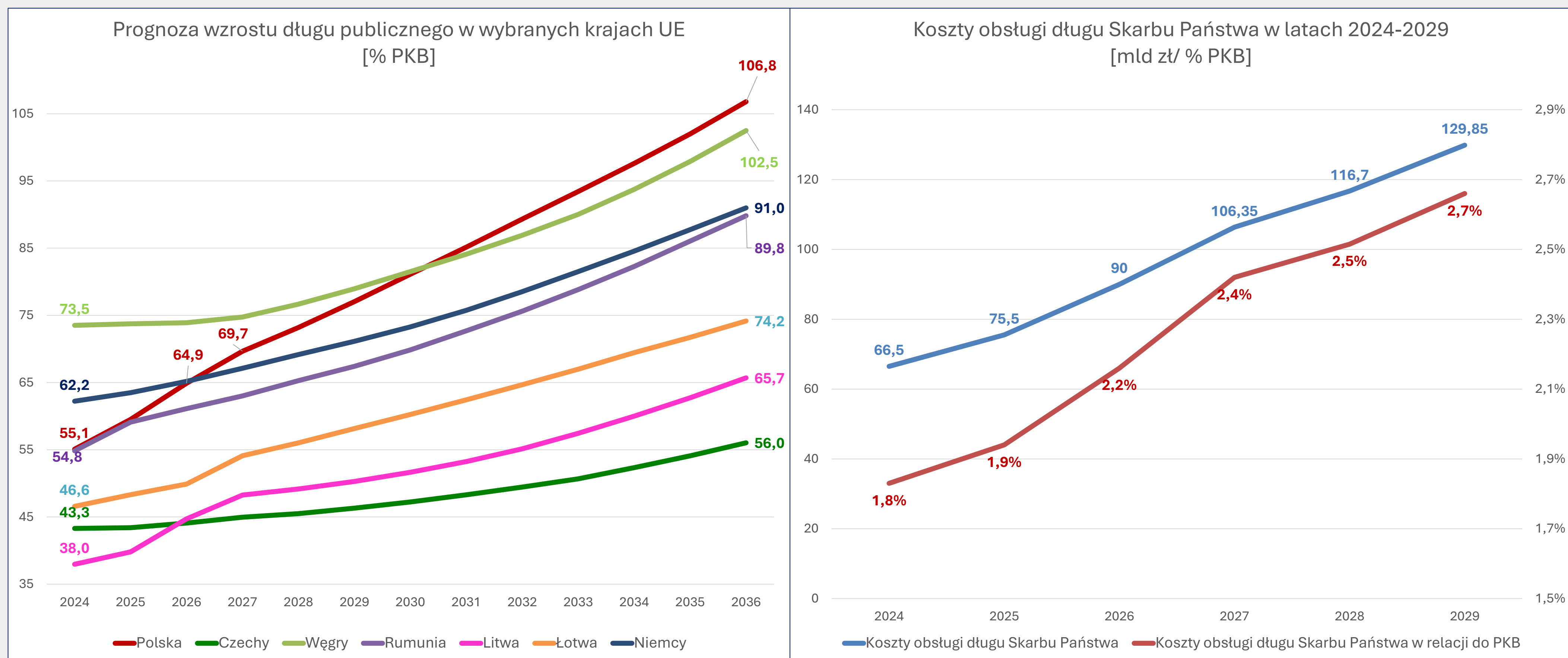
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Eurostat i KE

Tempo wzrostu długu publicznego w Polsce jest blisko 22-krotnie wyższe niż średnio w UE-27

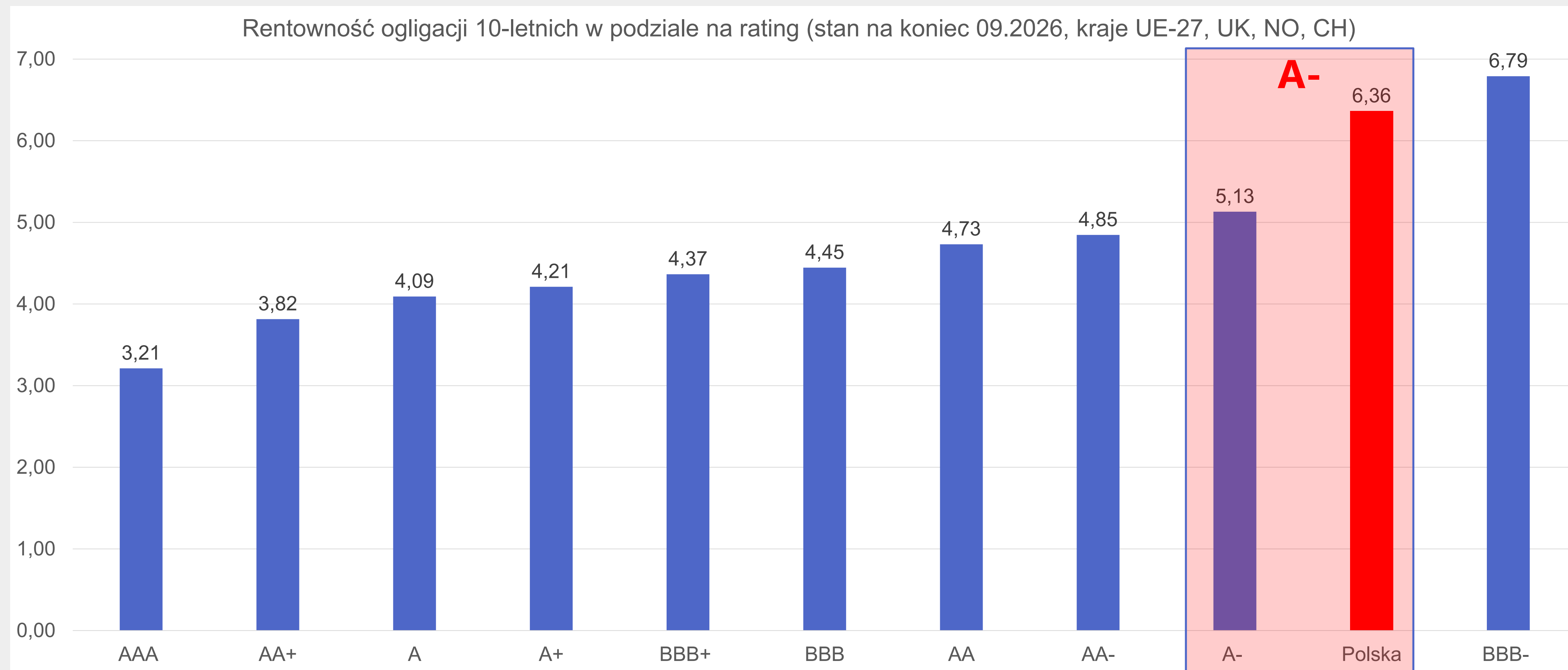
Źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Eurostat

Przy utrzymaniu obecnej trajektorii fiskalnej dług publiczny i koszty jego obsługi będą wyraźnie rosły w kolejnych latach

Źródło: European Commission, Debt Sustainability Monitor 2025, country fiches

Już dziś pożyczamy o ok 1,3 pp. drożej niż wynika to z naszego ratingu – to około 7,3 mld zł wyższy niż wynikałby z naszego ratingu

Wysokie deficyty, rosnący dług (i tempo jego przyrostu) oraz trudności w konsolidacji fiskalnej stanowią wspólne elementy oceny ryzyka Polski przez agencje ratingowe

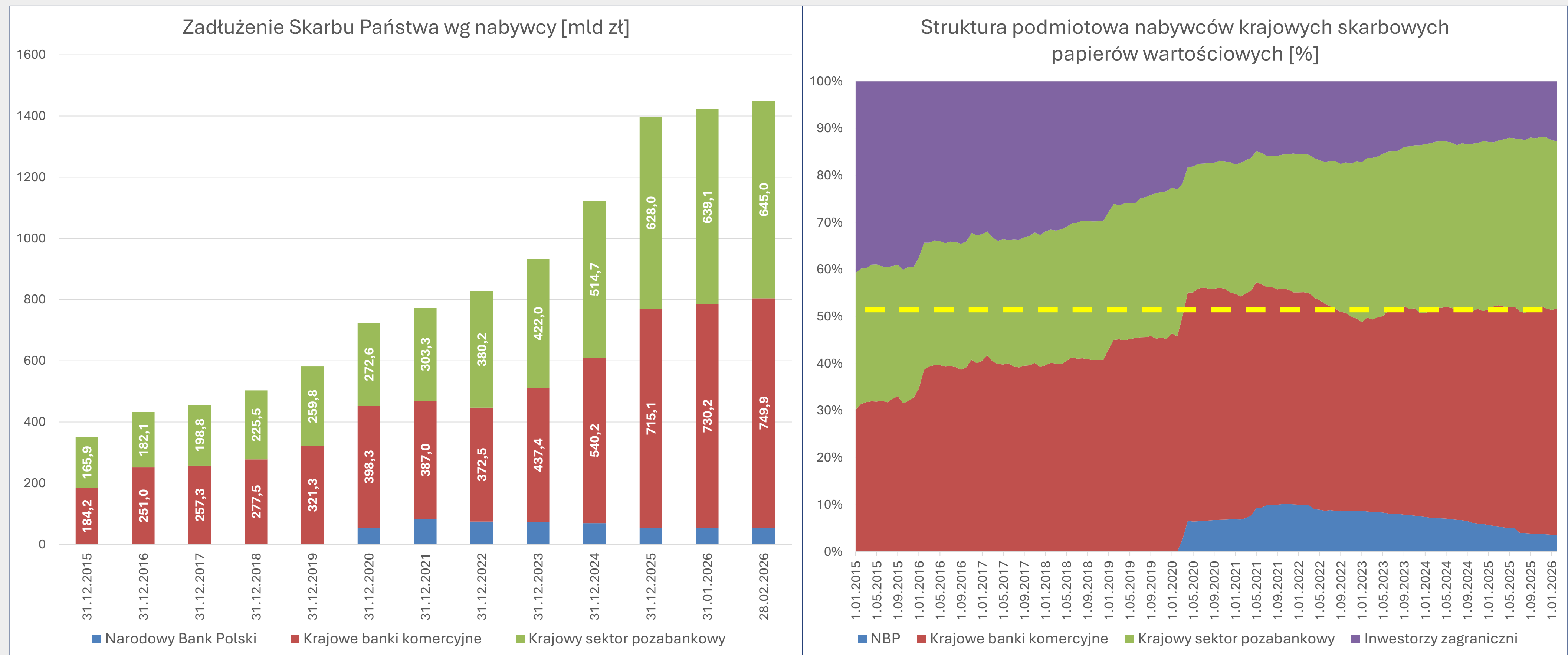
Najważniejsze informacje z ocen agencji ratingowych				
	Fitch	Moody's	S&P Global Ratings	Scope Ratings
 Najważniejsze zagrożenia	- Wysokie i utrzymujące się deficyty - Rosnący dług sektora GG - Brak wiarygodnego planu konsolidacji fiskalnej - Napięcia rząd–prezydent, ryzyko poluzowania przedwyborczego - Wysokie wydatki na zdrowie, obronność i obsługę długu - Wzrost płatności odsetkowych do 6,8% dochodów w 2028 r.	- Stabsza od oczekiwań perspektywa deficytu i długu - Opóźnienie konsolidacji fiskalnej - Ryzyko wysokich wydatków przed wyborami 2027 - Impas rząd–prezydent ograniczający działania naprawcze - Strukturalna presja: starzenie się ludności i wydatki społeczne - Wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym - Rosnące płatności odsetkowe - Trwale wysokie wydatki na obronę - Ryzyko geopolityczne (m.in. wsparcie USA)	- Deficyt GG: 6,9% PKB (2026) i 6,4% PKB (2027) - Dług publiczny: 65,2% PKB (2026) i 70,0% PKB (2027) - Wysokie wydatki obronne i społeczne - Polaryzacja polityczna i wybory w 2027 r. utrudniają konsolidację - Eskalacja wojny rosyjsko-ukraińskiej zwiększa wydatki, pogorszyła wzrost i ostabiła bezpieczeństwo - Wzrost cen energii – ryzyko dla inflacji, aktywności gosp. i wydatków publicznych	- Podwyższone i trwałe deficyty fiskalne - Sztywna struktura wydatków - Wzrost długu ESA z ok. 60% PKB w 2025 r. do ok. 75% PKB w 2030 r. - Strukturalna presja ze strony polityki społecznej i wydatków publicznych - Polaryzacja polityczna i tarcia instytucjonalne opóźniające konsolidację - Wydatki obronne wymuszane przez ryzyko geopolityczne - Wykorzystywanie funduszy pozabudżetowych osłabiające kotwicę fiskalną - Koszty finansowania wyższe niż średnio w grupie oraz częściowe ryzyko walutowe
	Wysokie i trwałe deficyty	Rosnący dług publiczny Trudności w konsolidacji fiskalnej Ryzyka polityczne / instytucjonalne	Presja wydatkowa (strukturalna) Koszty obsługi długu / finansowania Ryzyka geopolityczne (wojna, wsparcie USA)	

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: komunikaty agencji ratingowych

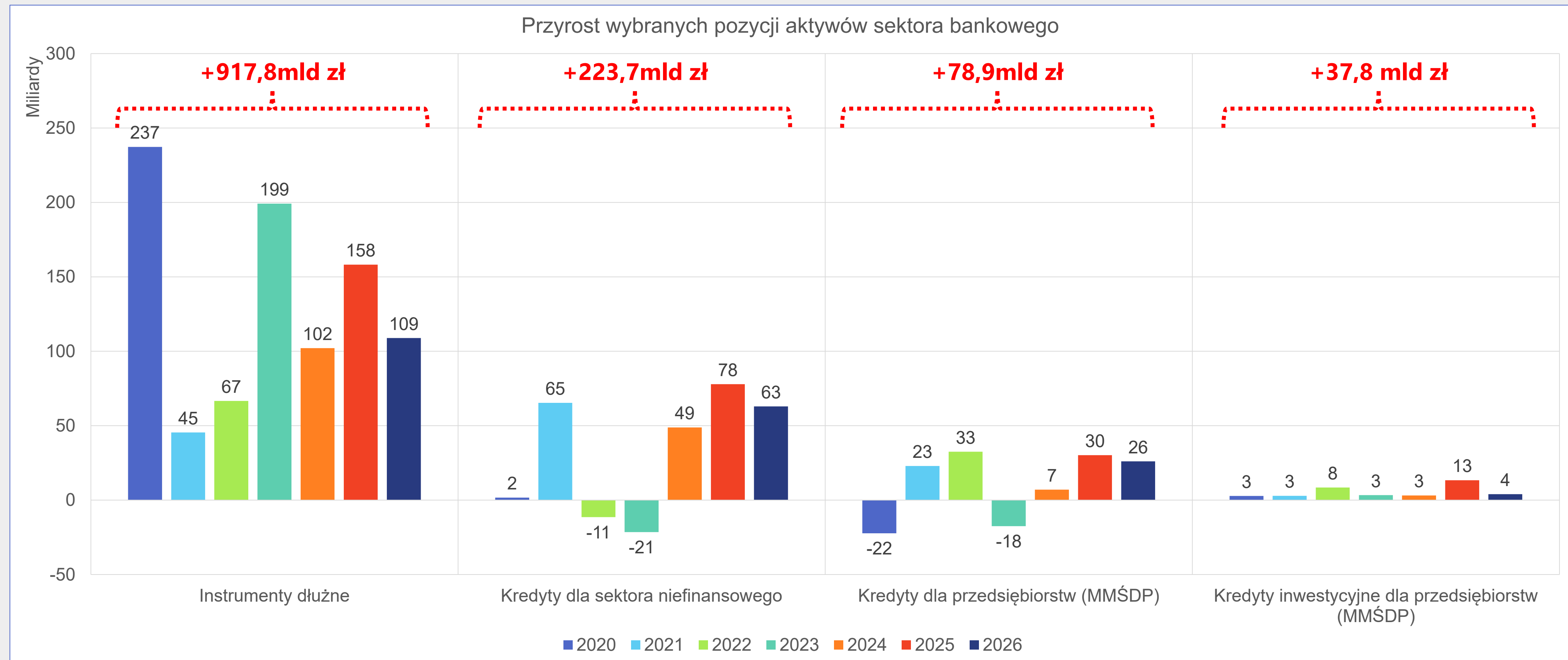
FINANSOWANIE DŁUGU PUBLICZNEGO I FISKALNE OBCIĄŻENIA SEKTORA BANKOWEGO

Banki komercyjne finansują 51,5% potrzeb pożyczkowych państwa. Razem z NBP – 55,5%)

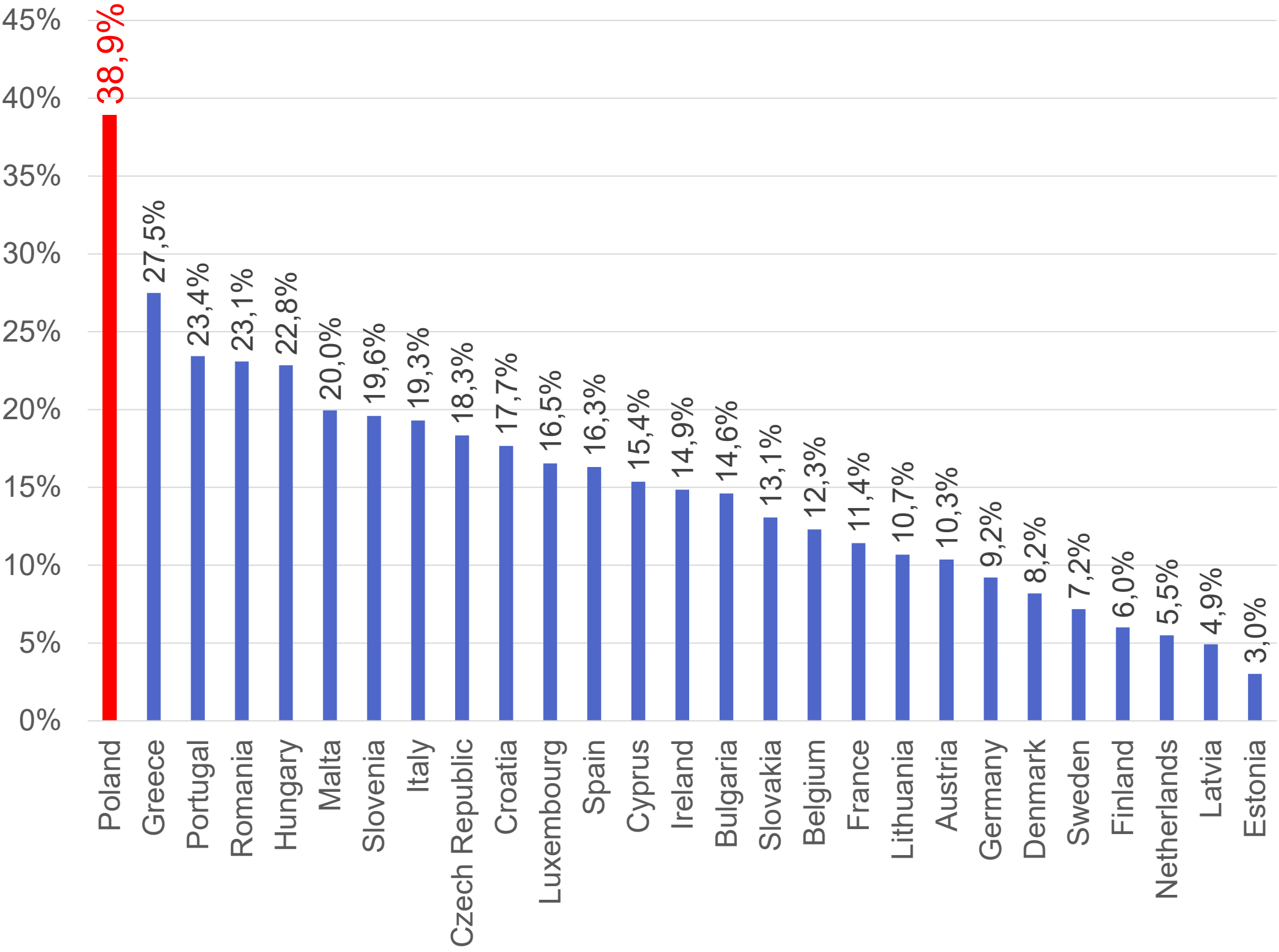
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Ministerstwo Finansów

W długim okresie wolumeny instrumentów dłużnych zwiększały się ponad 4-krotnie mocniej niż kredyty dla sektora niefinansowego. Pomimo dobrej akcji kredytowej w 2026 r., nadal obligacje SP przyrastają blisko 2-krotnie mocniej niż kredyty dla sektora niefinansowego.

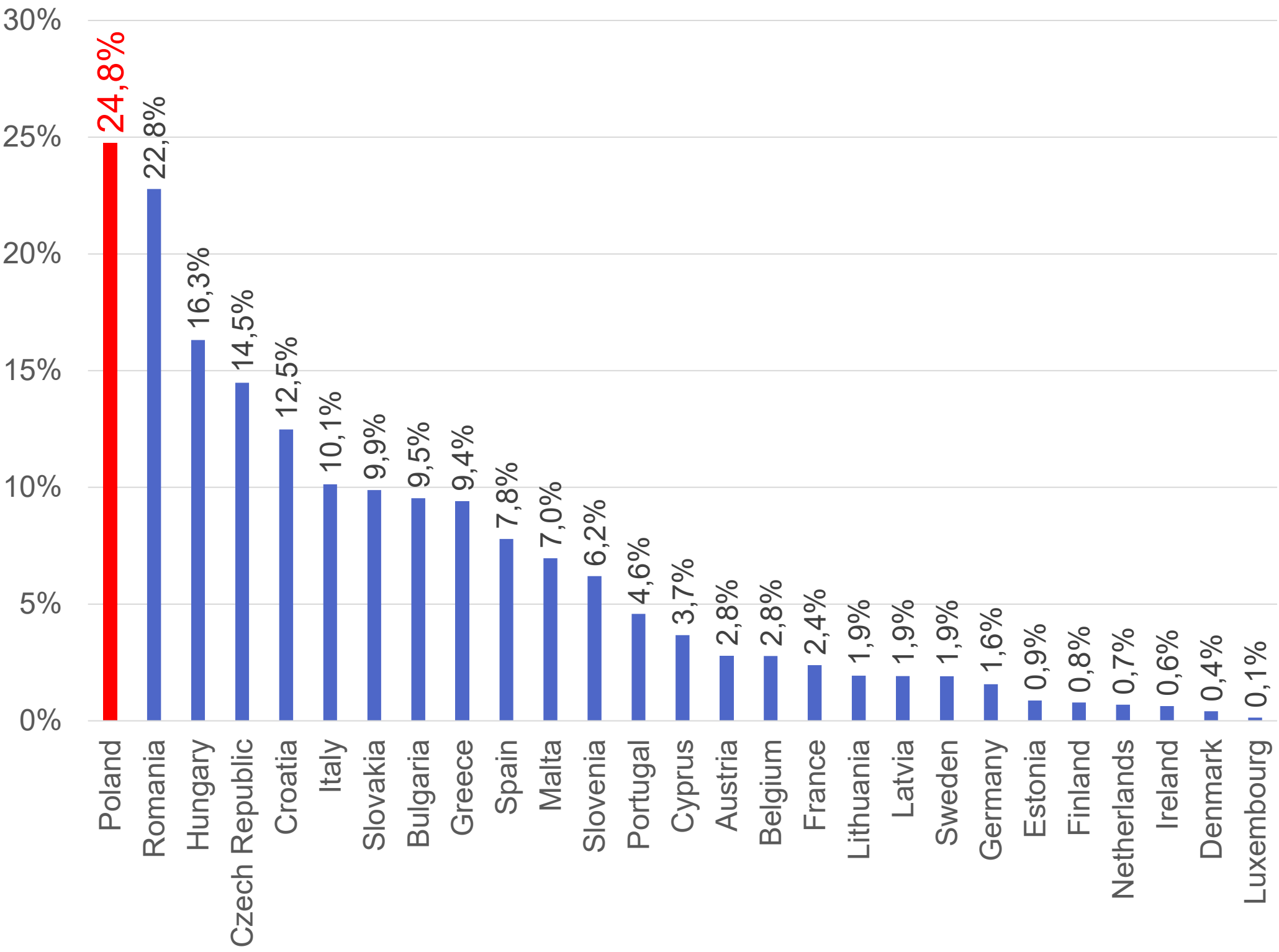

Udział skarbowych instrumentów dłużnych w aktywach polskich banków jest najwyższy wśród sektorów bankowych UE

Udział instrumentów dłużnych w aktywach banków na koniec II kw. 2026 r. - polski sektor bankowy na tle sektorów bankowych innych krajów UE

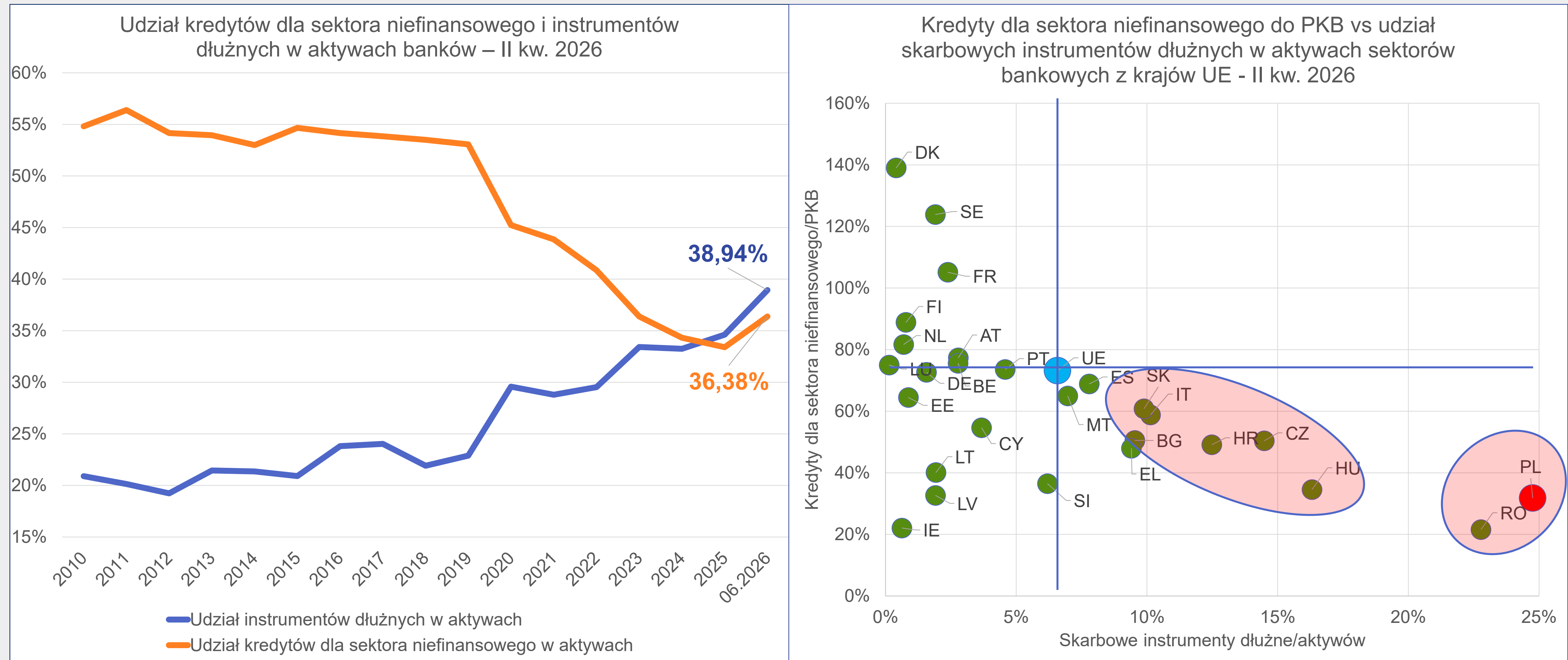

Udział skarbowych instrumentów dłużnych w aktywach banków na koniec II kw. 2026 r. - polski sektor bankowy na tle sektorów bankowych innych krajów UE

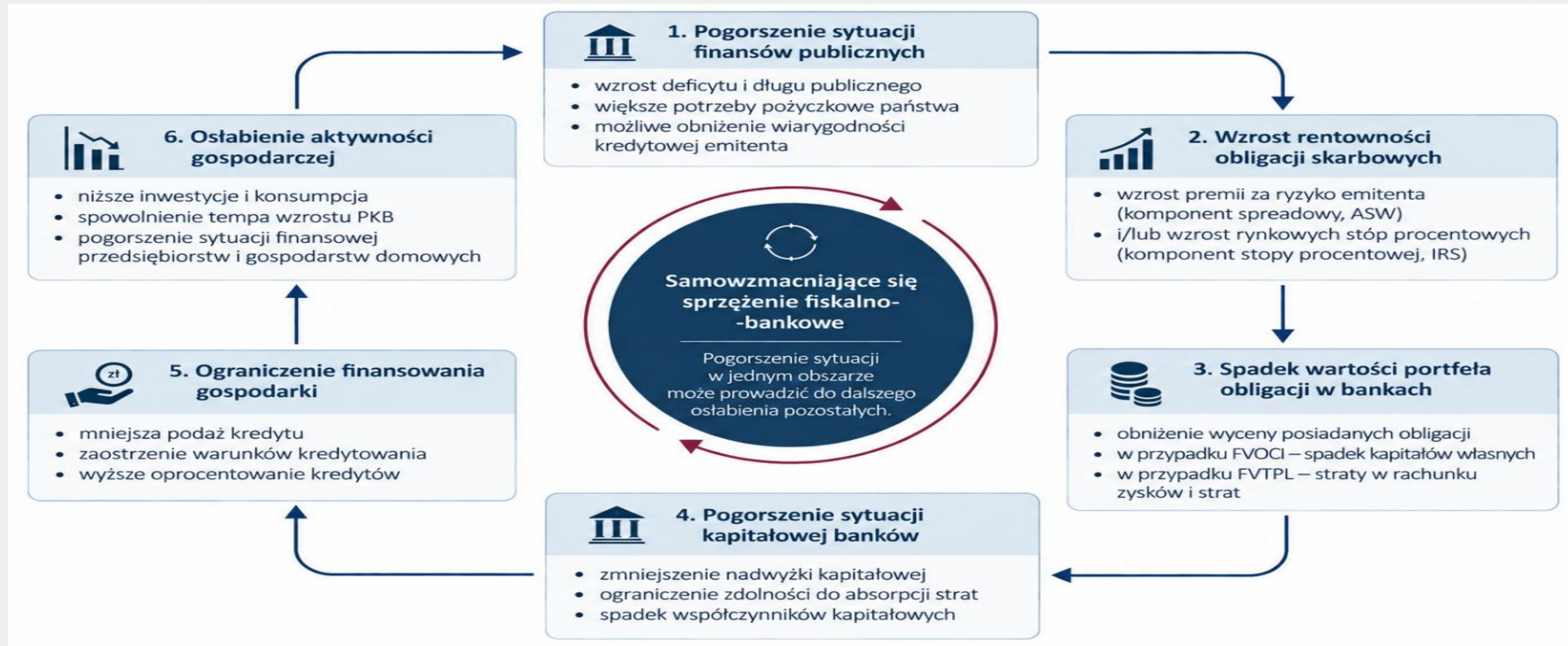

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF, EBC (BSI)

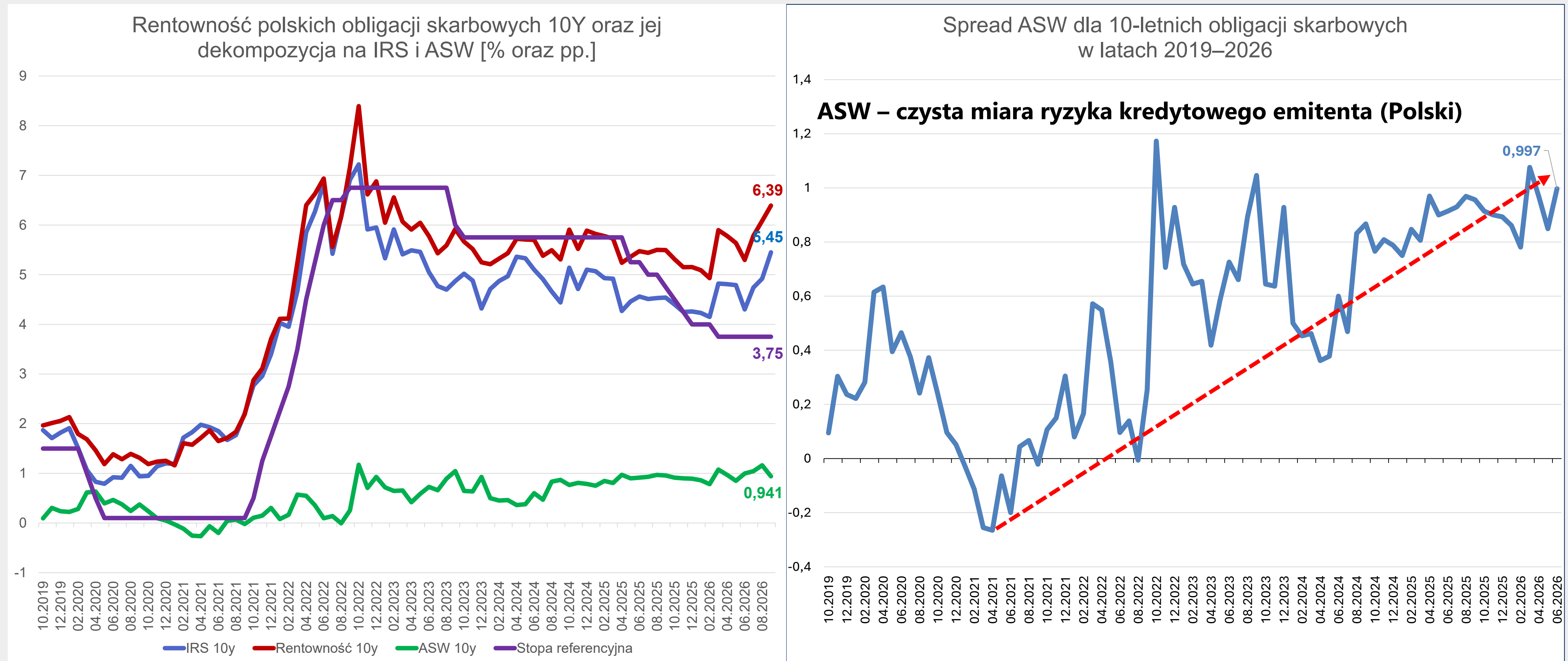
Wysokiemu udziałowi instrumentów skarbowych w aktywach polskich banków towarzyszy relatywnie niska skala kredytowania gospodarki. Polski sektor ma atypową strukturę aktywów. A to ma swoje konsekwencje i generuje określone ryzyka

Pogorszenie sytuacji finansów publicznych może uruchamiać samowzmacniający się mechanizm sprzężenia fiskalno-bankowego, oddziałując na sytuację sektora bankowego i możliwości finansowania gospodarki

Zmiany rentowności obligacji skarbowych mogą wynikać zarówno ze zmian bazowej krzywej stóp procentowych, jak i zmian premii za ryzyko Polski

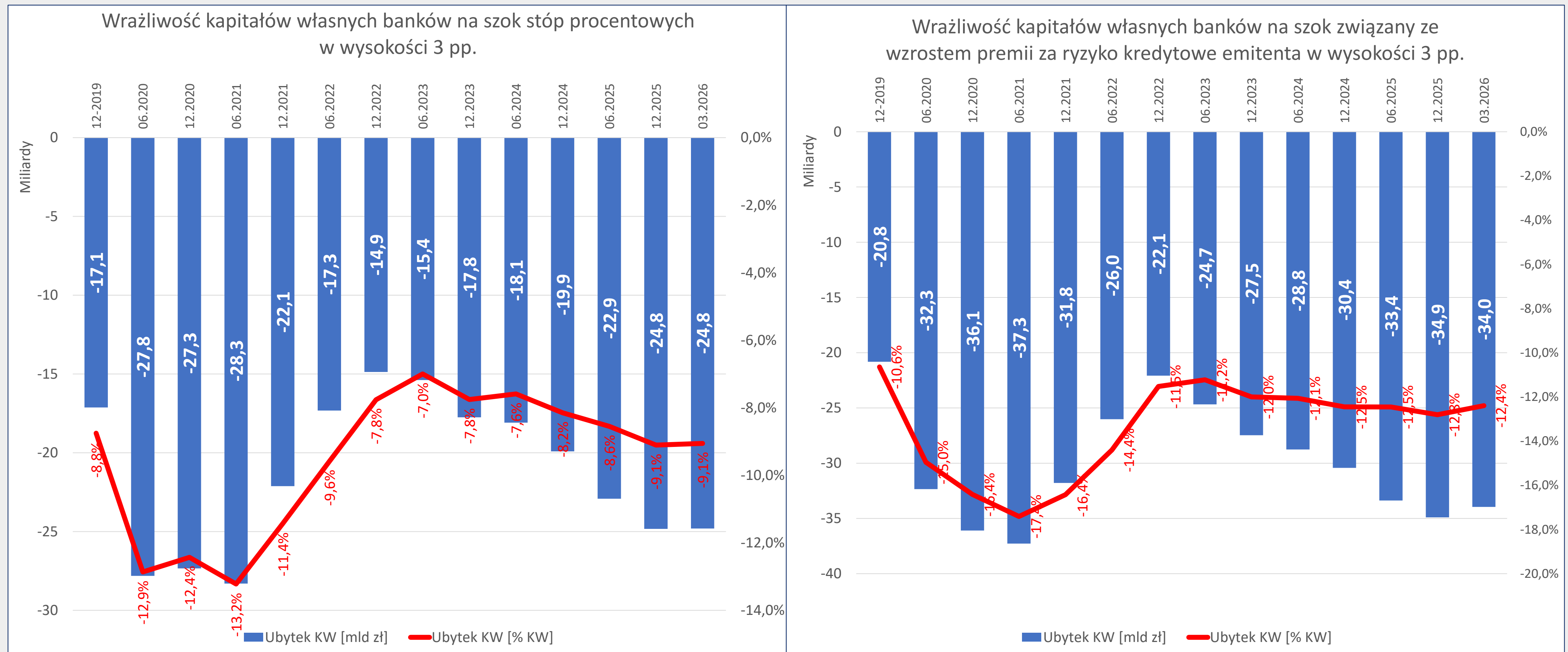

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: Investing.com

Wartość portfela SPW i instrumentów gwarantowanych przez Skarb Państwa w sektorze bankowym wyraźnie wzrosła, przy jednoczesnym spadku udziału instrumentów wycenianych przez inne całkowite dochody (wrażliwych na zmiany rentowności obligacji SP)

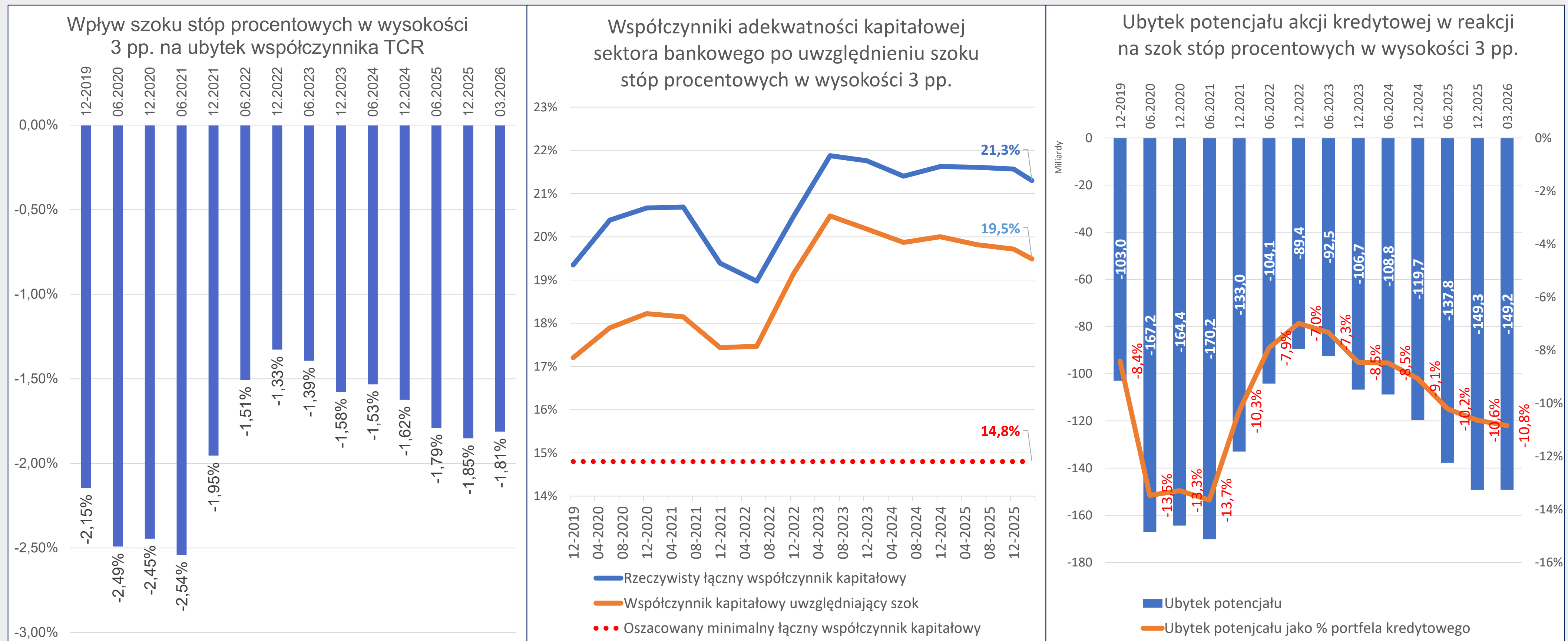

Przy szoku o 3 pp. ubytek kapitałów wyniósłby ok. 25 mld zł w przypadku wzrostu stóp procentowych i 34 mld zł w przypadku wzrostu premii za ryzyko emitenta

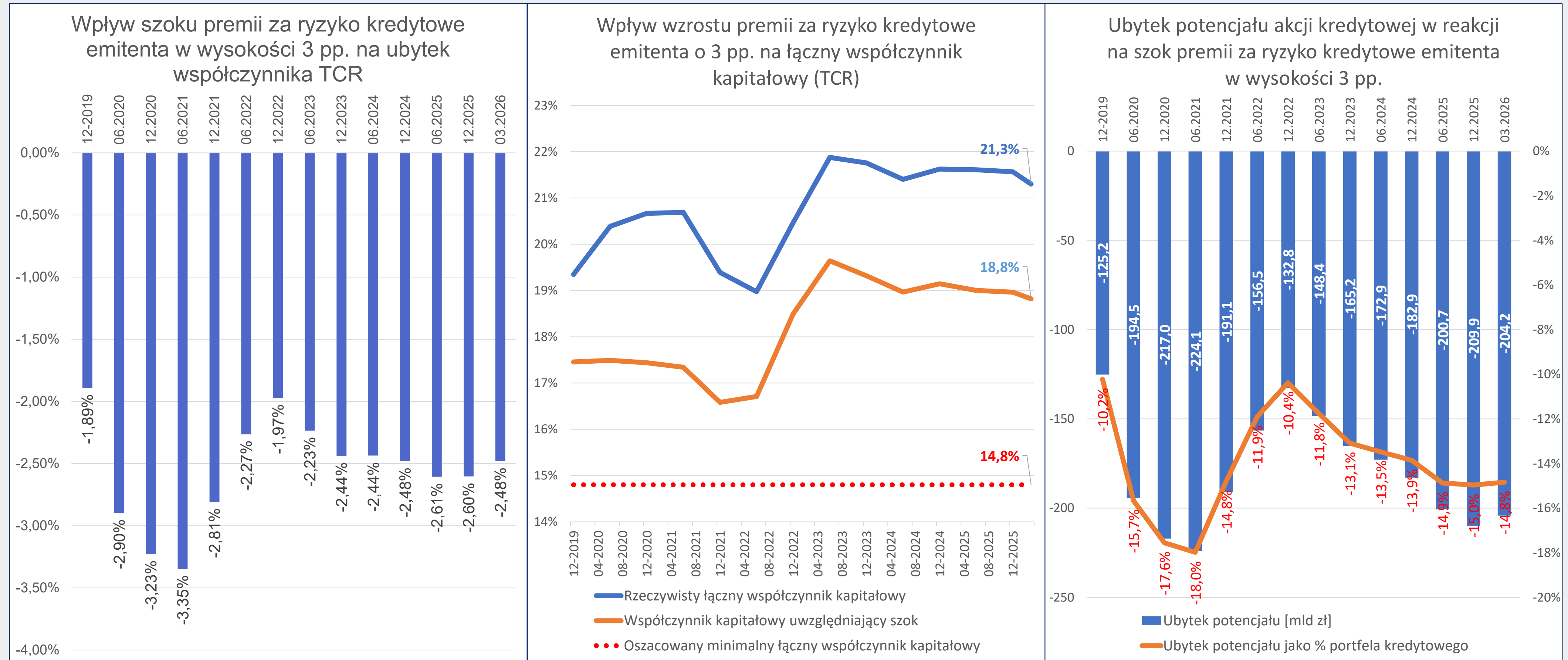

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane: NBP

W przypadku szoku stóp procentowych o 3 pp. TCR pozostałby powyżej przyjętego minimum, jednak potencjał finansowania gospodarki zmniejszyłby się o ok. 149 mld zł

W przypadku wzrostu premii za ryzyko kredytowe emitenta o 3 pp. TCR pozostałby powyżej przyjętego minimum, jednak potencjał finansowania gospodarki zmniejszyłby się o ok. 204 mld zł

Scenariusze stresowe: gospodarka i banki

Scenariusz	Wpływ na wzrost PKB śr. rocznie, 5 lat [pkt proc.]	Ubytek kapitałów własnych banków	Ubytek potencjału finansowania gospodarki	Ubytek TCR [pkt proc.]
1. Eskalacja konfliktu zbrojnego w Europie Wschodniej	-2,82	-33,47 mld zł -10,2%	-201,2 mld zł -33,6%	-2,44
2. Europejski kryzys energetyczny	-3,61	-35,1 mld zł -10,7%	-210,8 mld zł -35,2%	-2,56
3. Kryzys wiarygodności finansów publicznych	-3,73	-43,7 mld zł -13,3%	-262,6 mld zł -43,9%	-3,19
4. Globalny kryzys finansowy i głęboka recesja	-4,83	-37,5 mld zł -11,4%	-225,3 mld zł -37,7%	-2,74
5. Skoordynowany cyberatak na infrastrukturę finansową i energetyczną	-0,60	-17,7 mld zł -5,4%	-106,2 mld zł -17,8%	-1,29
6. Ekspansja fiskalna i wypychanie finansowania gospodarki przez dług publiczny	-3,24	-33,7 mld zł -10,3%	-202,4 mld zł -33,8%	-2,46

REKOMENDACJE

Rekomendacje: Przywrócenie równowagi fiskalnej i stworzenie warunków do długoterminowego wzrostu gospodarczego

1

Przyjęcie wiarygodnej, wieloletniej strategii konsolidacji fiskalnej – zakładającej stopniowe ograniczanie deficytu i stabilizację długu publicznego, ograniczenie zadłużenia pozabudżetowego, zwiększanie efektywności gospodarowania środkami publicznymi oraz poprawę skuteczności systemu podatkowego, w tym uszczelnienie CIT.

2

Przegląd struktury wydatków publicznych - ze szczególnym uwzględnieniem efektywności programów transferowych, ograniczania wydatków o niskiej wartości rozwojowej oraz zapewnienia większej przestrzeni fiskalnej dla inwestycji i wydatków prorozwojowych.

3

Wzmocnienie długoterminowego potencjału wzrostu gospodarczego - poprzez działania zwiększające produktywność, innowacyjność, konkurencyjność przedsiębiorstw i aktywność zawodową, sprzyjające trwałemu zwiększaniu bazy podatkowej i poprawie relacji długu publicznego do PKB.

4

Stworzenie stabilnych warunków do wzrostu inwestycji prywatnych - poprzez zwiększenie przewidywalności otoczenia regulacyjnego i podatkowego, mobilizację krajowych oszczędności oraz rozwój mechanizmów finansowania inwestycji strategicznych z udziałem kapitału prywatnego.

5

Ograniczanie ryzyk systemowych i wzmocnienie stabilności sektora finansowego - poprzez redukcję niepewności prawnej i regulacyjnej, racjonalizację obciążeń fiskalnych, zwiększanie przewidywalności otoczenia instytucjonalnego oraz mitygowanie ryzyk związanych z narastającą nierównowagą fiskalną i jej oddziaływaniem na sektor bankowy.

6

Ograniczenie mechanizmów wzmacniających zależność sektora bankowego od finansów publicznych - w szczególności poprzez zmianę konstrukcji podatku bankowego, który obecnie preferuje finansowanie długu Skarbu Państwa względem kredytowania gospodarki.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU

Związek Banków Polskich
ul. Kruczkowskiego 8
00-380 Warszawa

zbp.pl

Zespół Badań i Analiz
Związek Banków Polskich

35^{LAT}
ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH